

Reflekteret Karismatik

Af Tonny Jacobsen, Doctor of Ministry og Præst i Pinsekirken Vejle

Kristent Institut

Artiklen er udgivet i regi af Kristent Institut
og må frit videreformidles, blot det sker uforandret

Den karismatiske kristendom er siden Pinsevækkelsens frembrud i 1905 gået fra at være foragtet til at være mainstream. Det har mange grunde: Den karismatiske vækkelse i 60'erne og 70'erne. De karismatiske og pentekostale kirkers hastige vækst – særligt i udviklingslandene. Det samfundsmæssige skift fra modernitet til post-modernitet (eller hvad man ellers vælger at kalde vores tids dominerende kultur).

Den karismatik, man i dag møder i traditionelle pinsekirker, såvel som i karismatiske lutherske og frikirkelige kirker i Danmark, har til en vis grad ændret udtryk. Vi har mindre tungetale, stærke følelsesudbrud og fri bøn fra forsamlingen ved vore gudstjenester end tidligere. Lovsangen har derimod fået mere plads, og gaver som helbredelse og profeti har fået nye udtryk.

Man kan tolke denne udvikling som en udvanding og et udtryk for mindre åndelig brand. Man kan også se den som et udtryk for en naturlig udvikling for en bevægelse, der er gået fra at være en fornyelsesvækkelse for allerede kristne til at være en missionsbevægelse til et stadig mere kristendomsfjernt samfund.

Hvis vi forstår karismatik snævert, betegner begrebet de åndelige gavers virke. Når man taler om karismatisk kristendom, bruges begrebet ofte bredere for at betegne en kristendom, der lægger vægt på, at Gud manifesterer sig i dag ved Helligånden i den enkelte og i menighedens liv. Det kan foregå på mangfoldige måder ved indskydelse, helbredelser, profeti, mirakler osv.

Man kan på en vis måde sige, at reflekteret karismatik er en sproglig selvmodsigelse, et oxymoron. De karismatiske gaver er netop ikke et resultat af refleksion. Hvis jeg begynder at reflektere over en indskydelse eller et syn fra Helligånden, vil jeg ofte afvise det som ufornuftigt eller uforståeligt. Måske det er denne side af den karismatiske erfaring, der historisk har gjort, at pinsekristne har haft et noget anstrengt forhold til akademisk teologi: "Vi har ikke brug for teo-luk-i, men for teo-luk-op", som jeg husker en pinseprædikant sige for år tilbage. Der er i mellemtiden dels sket det, at mange af vore venner i mere historiske kirker har tilladt sig at reflektere over deres karismatiske erfaringer, og det er der ofte kommet rigtigt gode ting ud af. Dels er vi alle en del af et samfund, hvor det generelle uddannelsesniveau er støt stigende. Det bliver

dermed svært at blive ved med at forsage teologisk uddannelse, da det giver et troværdighedsproblem i forhold til det omgivende samfund. Titlen "lægprædikant" emmer ikke just af faglig slagkraft i en moderne danskers øjne.

Jeg vil hævde, at de karismatiske erfaringer har brug for den teologiske refleksion for at forblive sunde og undgå dårlig teologi og oplevelses-jageri. På den anden side må de teologiske refleksioner ske på basis af åndelige erfaringer. Ellers vil de lukke Helligånden inde i rationalitetens klaustrofobiske rum. Og Helligånden blæser som bekendt, hvor Han vil.... Desuden skal både karismatik og refleksion ske i en missional kontekst for at undslippe den selvcentrering og den forbrugermindethed, der ligger os alle så snublende nær. Det er ikke karismatik eller refleksion for sin egen (eller vores egen) skyld. Det er gaver og refleksion for at tjene de andre medlemmer på legemet og for at være et vidne til dem, der endnu ikke kender Jesus.

Vi kan tage pinsedag som eksempel.¹ Her følger en fuldstændig uventet karismatisk oplevelse efter 10 dages intensivt fællesskab og bøn i lydighed mod Jesu befaling. Den karismatiske oplevelse rammer hovedsageligt de 120 forsamlede disciple: de ser tunger af ild, de bliver fyldt af Helligånden, de hører et overnaturligt stormvejr, og de begynder mirakuløst at tale om Guds store gerninger på alle mulige sprog. Men oplevelsen er ikke begrænset til de 120. Tusinder bemærker også det uforklarlige stormvejr, og så hører de en flok jøder fra det nordlige Israel tale på alle mulige sprog fra hele Romeriget. Umiddelbart er der tre klasser af reaktioner: Disciplene er begejstrede og frimodige. Nogle af tilskuerne fornemmer noget uforklarligt, overnaturligt og er oprigtigt spørgende. Andre afviser det hele med den forklaring, der ligger dem nærmest: det er bare efterkanten af en umådeholden drukfest.

Vi kan sige, at pinsedagen begyndte med en overvældende karismatisk erfaring, som ingen havde forventet, men som de 120 disciple havde åbnet sig for gennem bøn og fællesskab. Peter og de øvrige disciple lader imidlertid ikke Helligåndens gerning stå alene. De begynder øjeblikkeligt at reflektere på deres nye erfaringer. Deres refleksion sker ikke primært for at tilfredsstille deres egen intellektuelle nysgerrighed. De bruger den med det

¹ Apg.2

samme til at vende sig til de tusinder, der prøver at finde hoved og hale i, hvad i al verden der lige foregår. Som bekendt med det resultat, at 3000 lader sig døbe.

Hvis vi ser lidt nærmere på den teologiske refleksion, som kommer til udtryk i Peters pinseprædiken, falder den i to dele. Første del ser en opfyldelse af Joels profeti om, at Gud ville udgyde sin Ånd over alt kød, i deres uventede karismatisk oplevelse.² Vi kan være ganske sikre på, at de ikke havde forestillet sig dagens oplevelser, da de tidligere læste i bogrullen med Joels profetier. Men i lyset af dagens oplevelser stod det klart for dem: det er jo, hvad Joel profeterede for århundreder siden. Læg mærke til, at oplevelsen ikke skulle tilpasse sig de teologiske doktriner. Men Skriften blev bragt ind i en samtale med oplevelsen, der gav større dybde og forståelse til begge. Den anden del fortæller beretningen om Jesu liv, død og opstandelse.³ Sand karismatik peger altid på Jesus og vil føre til, at vi ophøjer ham som Herre. De karismatiske oplevelser er ikke noget mål i sig selv. De åbner menneskers hjerter for at tage imod Jesus, se deres behov for tilgivelse og bekende ham som herre.

Hvad kan Lukas' beretning om pinsedag så lære os om reflekteret karismatisk? Jeg vil foreslå fire principper, samt trække et par linjer til mine indledende beskrivelser af den karismatiske kristendom i Danmark:

Vi kan for det første lære, at vi ikke skal spille karismatik og refleksion (teologi) ud mod hinanden. De skal gå hånd i hånd, som det skete på Pinsedag. Karismatik uden refleksion ender nemt i selvcentreret oplevelsesjagt eller det, der er værre. Teologi uden karismatik er livløs og vil forsøge at kontrollere og begrænse Gud og Hans virke i verden. Tænk bare på de skriftlærde på Jesu tid.

Vi kan for det andet lære, at karismatik med efterfølgende refleksion skal ske i en missionel ramme. Vi får Åndens kraft, for at vi skal være vidner. Og vi reflekterer for selv at være tro overfor Skriften, samt for at kunne videreformidle, hvad vi selv har erfaret.

Vi kan for det tredje lære, at det karismatiske liv forudsætter et bedende fællesskab, som ikke blot beder lejlighedsbønner for at få dækket egne følte behov. Det var dem, der stadig var sammen i

bøn efter 10 dage, der blev fyldt med Helligånden på Pinsedag.

Vi kan for det fjerde lære, at teologisk refleksion kræver, at vi har Skriften i vores hjerter. Mange moderne teologer reflekterer på baggrund af andre teologers fortolkninger. Det kan være udmærket, men ikke hvis det er på bekostning af direkte engagement med Skriftens ord i sin kontekst. Vi skal med andre ord være bibelstærke i ordets bedste betydning for at evne at reflektere troværdigt på vore karismatiske erfaringer. Peter havde uden tvivl Joels ord i sit hjerte og i sin hukommelse, da han blev ramt af Helligåndens kraft pinsedag.

Jeg er overbevist om, at fremtidens kristendom er karismatisk. Ikke fordi jeg er en pinsepartisoldat, men fordi Helligåndens nærvær og kraft er absolut afgørende, hvis vi skal lykkes som kirker i dagens udfordringer og muligheder. Den karismatik, der kan gøre en forskel i dagens afkristnede Europa, handler ikke om en bestemt stil ved vores gudstjenester. Det er i højere grad en hverdagens karismatik, ligesom vi ser det i Jesu liv. Hos ham var Helligåndens kraft altid nærværende, han reflekterede på et niveau, ingen af de skriftlærde kunne matche, og han gjorde det alt sammen for som en del af sin missionale kaldelse at "opsøge og frelse det fortabte".⁴

² Joel 2,14-21

³ Apg.2,22-36

⁴ Luk.9,10